

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 Emotional Intelligence of School Administrators in the 21st Century

ศตวีร์ ทีภูเวียง

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: s67561802020@ssru.ac.th

กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์

E-mail: ganratchakan.le@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นความสามารถในการเข้าใจ ควบคุม และใช้ประโยชน์จากอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นอย่างเหมาะสม โดยมีการบริหารอารมณ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีสติ รู้จักจัดการความเครียด และปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีคุณค่า และประสบความสำเร็จทั้งในด้านส่วนตัวและสังคม ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) ความรู้รอบทางอารมณ์ 2) ความเหมาะสมทางอารมณ์ 3) ความลึกซึ้งทางอารมณ์ และ 4) ความเป็นไปได้ทางอารมณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในด้านต่าง ๆ หากมีความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีผลต่อบรรยากาศองค์การและการทำงานเป็นทีมของครู โดยผู้บริหารที่มีความสามารถในการตระหนักรู้และควบคุมอารมณ์ ตลอดจนเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น สามารถสร้างแรงจูงใจและบรรยากาศที่ดีในโรงเรียนได้ นอกจากนี้ ความฉลาดทางอารมณ์ยังมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพขององค์กร โดยส่งเสริมความสามัคคี ความร่วมมือ และความไว้วางใจในทีมครู ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์, สถานศึกษา, ศตวรรษที่ 21

Abstract

Emotional intelligence of School Administrators in the 21st Century is the ability to understand control and appropriately use one's own emotions and those of others. It involves managing emotions to build good relationships being mindful managing stress and adapting to situations. Emotional intelligence helps individuals live a happy valuable life and

succeed both personally and socially. Emotional intelligence consists of four key components: 1) Emotional literacy 2) Emotional fitness 3) Emotional depth and 4) Emotional alchemy. School administrators in the 21st century face constant changes and various challenges. Emotional intelligence plays a crucial role in shaping the organizational climate and teamwork among teachers. Administrators who can recognize and regulate their emotions while understanding the feelings of others can foster motivation and create a positive school environment. Moreover, emotional intelligence is closely linked to organizational effectiveness, as it promotes unity collaboration and trust among teachers ultimately enhancing team performance.

Keywords: Emotional intelligence, School administrators, 21st Century

บทนำ

ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเทคโนโลยี สังคม วัฒนธรรม และนโยบายทางการศึกษา ซึ่งทุกด้านมีผลต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 อย่างรวดเร็วดังกล่าว ย่อมมีผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการในองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างยิ่ง โดย การบริหารและการจัดการทุกองค์การนั้นขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์การนั้น เพราะ ผู้บริหารมีหน้าที่สำคัญในการกำหนดนโยบายวางแผน ตัดสินใจ สั่งการ รวมทั้งการ ประสานงานต่างๆ และจะต้องปรับกลยุทธ์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อนำพ่องค์การให้ เจริญก้าวหน้า (สมพิศ สุขแสน, 2557) ในการทำงานที่จะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุคนี้ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการรับรู้ ตีความ และแสดงอารมณ์อย่างถูกต้องแม่นยำ ความสามารถในการเข้าถึงหรือก่อให้เกิดความรู้สึกตามความต้องการได้ เมื่อบุคคลสามารถส่งเสริมความเข้าใจตนเองหรือผู้อื่น ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์และตระหนักรู้ความรู้สึกที่ได้จากอารมณ์นั้น และความสามารถในการควบคุมอารมณ์เพื่อพัฒนาการเติบโตทางด้านอารมณ์และสติปัญญา Weisinger (1998, อ้างถึงใน ชาปิยา สิมลา, 2563) ซึ่งกล่าวได้ว่าการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะ นำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากความสามารถในการรับรู้และจัดการกับอารมณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น ส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาในยุคนี้

ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

นักวิชาการและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ต่างให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional intelligence) ไว้อย่างหลากหลาย ทั้งความหมายที่ใกล้เคียงกันและแตกต่างกัน ดังนี้

Salovey and Mayer (1997, p. 11) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการมีความเข้าใจ สามารถแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างมีปัญญาและไหวพริบ ตลอดจนควบคุมอารมณ์ตนเองได้ทุกสถานการณ์และอารมณ์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์มีการกล่าวถึงเรื่องนี้ในวิชาพฤติกรรมองค์การค่อนข้างน้อยมาก เนื่องจากเชื่อกันว่าอารมณ์เป็นสิ่งที่ไร้เหตุผลหรือไม่ก็มองอารมณ์ว่าเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากเสียหายที่ควรหลีกเลี่ยง เป็นการเสียเวลาโดยใช่เหตุ อารมณ์เป็นเพียงหนึ่งกลุ่มกระบวนการทางสมองขั้นพื้นฐาน 4 กลุ่ม คือ แรงจูงใจ (motivation) อารมณ์ (emotion) การคิด (cognition) และจิตสำนึก (consciousness) มีสิ่งที่พิจารณาพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ 5 ด้าน คือ การทำลาย การเข้าใจ การหนี การหยุดพฤติกรรม และน้ำเสียง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2561, น. 11) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ควบคุมอารมณ์ความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้ สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขตามวัย ประกอบไปด้วย ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข

Justin Bariso (2563, น. 12) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า คือ ความสามารถของบุคคลในการใช้อารมณ์จัดการกับพฤติกรรมของตนเองและความสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ดี

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความฉลาดทางอารมณ์ คือความสามารถในการเข้าใจ ควบคุม และใช้ประโยชน์จากอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นอย่างเหมาะสม โดยมีการบริหารอารมณ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีสติ รู้จักจัดการความเครียด และปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีคุณค่า และประสบความสำเร็จทั้งในด้านส่วนตัวและสังคม

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

Cooper and Sawaf (1997, อ้างถึงใน อนุพล สนมศรี, 2565) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่าความฉลาดทางอารมณ์ประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 4 หลัก ซึ่งในแต่ละหลักจะประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. ความรู้รอบทางอารมณ์ (emotional literacy) หมายถึง การรับรู้อารมณ์ของตนเอง การตระหนักรู้ถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้น เป็นการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองตามความเป็นจริง สามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้ การรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง สามารถระบุอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ว่าเกิดจากสาเหตุใด รู้ถึงความแตกต่างของอารมณ์และผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้น จากการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการรับรู้และการควบคุมอารมณ์ของตนเอง นำไปสู่การมีความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ความเหมาะสมทางอารมณ์ (emotional fitness) หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการอารมณ์ตนเองได้เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองและปรับอารมณ์ได้อย่างยืดหยุ่น รู้กาลเทศะ แม้เผชิญกับความยากลำบาก รวมถึงการมีเทคนิค การผ่อนคลายความเครียดที่สร้างสรรค์ทำให้อารมณ์ชุ่มฉ่ำหายไปและกลับสู่ภาวะปกติ ได้อย่างรวดเร็ว

3. ความลึกซึ้งทางอารมณ์ (emotional depth) หมายถึง ระดับความลึกซึ้งของอารมณ์ที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นแนวทางในการปรับชีวิต และหน้าที่การงานให้เข้ากับศักยภาพและเป้าหมายของตนเอง

4. ความเป็นไปได้ทางอารมณ์ (emotional alchemy) หมายถึง ความสามารถในการใช้ อารมณ์เพื่อความคิดสร้างสรรค์และสมรรถภาพที่จะเผชิญปัญหาและความกดดัน

Weisinger (1998, อ้างถึงใน ซาเปีย ลิมลา, 2563) สรุปแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ว่ามาจากปัจจัยพื้นฐาน 4 ปัจจัย ช่วยพัฒนาทักษะและความสามารถเฉพาะด้านส่วนประกอบดังกล่าว ดังนี้

1. ความสามารถในการรับรู้ ตีความ และแสดงอารมณ์อย่างถูกต้องแม่นยำ
2. ความสามารถในการเข้าถึงหรือก่อให้เกิดความรู้สึกตามความต้องการได้ เมื่อบุคคลสามารถส่งเสริมความเข้าใจตนเองหรือผู้อื่น

3. ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์และตระหนักรู้ความรู้สึกที่ได้จากอารมณ์นั้น

4. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์เพื่อพัฒนาการเติบโตทางด้านอารมณ์และสติปัญญา

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความฉลาดทางอารมณ์สามารถแบ่งความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็น 4 หลักสำคัญ ซึ่งทั้งหมดช่วยให้บุคคลสามารถจัดการอารมณ์และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงไม่เพียงแต่จะประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนตัว แต่ยังมีบทบาทสำคัญในสังคมและองค์กร การบริหารอารมณ์ที่ดีช่วยให้เกิดภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความสัมพันธ์ และทำให้เกิดสังคมที่มีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น นอกจากนี้ ความฉลาดทางอารมณ์ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายได้อย่างมั่นคงและสร้างสรรค์

ทักษะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

Hoyle, English and Steffy (2005) ได้เขียนหนังสือเรื่อง ทักษะที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประสบความสำเร็จ (Skills for successful 21st Century School leaders) มีดังนี้ 1) ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ 2) ทักษะการกำหนดนโยบาย 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะการบริหารจัดการ 5) ทักษะการวางแผนและการพัฒนา 6) ทักษะการจัดการเรียนรู้ 7) ทักษะการประเมินผลงาน 8) ทักษะการบริหารจัดการบุคลากร 9) ทักษะการวิจัยทางการศึกษา 10) ค่านิยมและจริยธรรมในการเป็นผู้นำ

ธีรวัฒน์ ชัดมะโน (2563, น. 6) กล่าวว่า การบริหารที่ใช้ศาสตร์และศิลปะที่ทำให้ผู้ร่วมงานสามารถทำงานได้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา

ความสามารถ ความถนัด ผู้บริหารจะต้องนำเอาเทคนิควิธีและ กระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้เกิด ประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาไปสู่การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทั้งความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการ และทักษะ ทางสังคมที่ช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ผู้บริหารต้องเข้าใจความแตกต่างของบุคลากร และนำเทคนิค การบริหารที่เหมาะสมมาใช้เพื่อให้เกิดความร่วมมือและประสิทธิภาพสูงสุด

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

นักวิชาการและนักการศึกษาต่างกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

สุรีย์พร รุ่งกำจัต (2556, น. 35) ได้กล่าวว่า หากผู้บริหารมีความฉลาดทางอารมณ์รู้และเข้าใจ ความรู้สึกความต้องการของตนเองและของคนอื่น มีความเห็นอกเห็นใจ มองโลกในแง่ดีก็จะเป็นที่เคารพนับถือ ของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นที่รักของเพื่อนร่วมงาน ซึ่งทำให้สามารถครองตน ครองคน และครองงาน ความสำเร็จ ของงานก็จะตามมา

รดาการ ภูริพงษ์ (2558, น. 44) ได้กล่าวว่า หากผู้บริหาร ผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะ รู้จักและเข้าใจในความรู้สึกของตนและบุคคลอื่น รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง ควบคุมและจัดการอารมณ์ โดยมีการแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดเป็นแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ สามารถมี สติยั้งคิดต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และมีการปรับตัวให้มองโลกในมุมมองที่เป็นบวก และมีความคิดเชิง นวัตกรรมตลอดจนเข้าใจผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้การบริหารจัดการงานต่าง ๆ สามารถดำเนินการและสั่งการได้ประสบ ผลสำเร็จ เกิดการทำงานเป็นทีมเป็นผู้บริหารที่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้การยอมรับนับถือ และนำไปสู่การปฏิบัติงาน ด้วยความเต็มใจ ส่งผลให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

กนกพร โพธิมณี (2562, น. 20) ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อผู้บริหารเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้บริหารจะต้องทำงานกับผู้อื่นอยู่เสมอ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องควบคุมและจัดการและแสดง อารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ จะทำให้ผู้ร่วมงาน เคารพนับถือ ซึ่งจะส่งผลให้ทำงานได้อย่างราบรื่น และประสบผลสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายได้อย่าง ประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 ซึ่งต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายมากมาย การมีความสามารถในการรับรู้ ควบคุม และ จัดการอารมณ์ของตนเอง รวมถึงการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร บริหารจัดการทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่าง เหมาะสม

ความฉลาดทางอารมณ์กับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

อนุพล สนมศรี (2565) เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

2. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารมีอำนาจพยากรณ์ บรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรกนก วงศ์กัลยา (2566) เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็น ทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม และรายด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับทรัพยากรและการสนับสนุน, การจัดองค์กรและการประสานงานภายในองค์กร, ความหลากหลายของสมาชิก, ทักษะของสมาชิก และความชัดเจนของบทบาทหน้าที่, ความไว้วางใจ ความสามัคคีและความร่วมมือ, ประสิทธิภาพและ ศักยภาพขององค์กร, ความมุ่งมั่นทุ่มเทต่อเป้าหมายและกลยุทธ์ของภาระงาน, รูปแบบความคิดที่ ถูกต้องร่วมกัน และการประสานงานภายนอกองค์กรตามลำดับ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีผลต่อบรรยากาศองค์การและการทำงานเป็นทีมของครู โดยผู้บริหารที่มีความสามารถในการตระหนักรู้และควบคุมอารมณ์ ตลอดจนเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น สามารถสร้างแรงจูงใจและบรรยากาศที่ดีในโรงเรียนได้ นอกจากนี้ ความฉลาดทางอารมณ์ยังมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพขององค์กร โดยส่งเสริมความสามัคคี ความร่วมมือ และความไว้วางใจในทีมครู ส่งผลให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งสองงานวิจัยยืนยันว่าผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรที่เข้มแข็งและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

บทสรุป

ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และแนวทางการเรียนรู้ที่ทันสมัย นอกเหนือจากทักษะทางวิชาการและการบริหารจัดการแล้ว ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียน ทั้งในด้านบรรยากาศองค์การและการทำงานเป็นทีมของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุพล สนมศรี (2565) ที่ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับ

บรรยากาศองค์การในสังกัด มีความสัมพันธ์กันทางบวกนอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีแนวโน้มที่จะส่งเสริมบรรยากาศโรงเรียนให้ดีขึ้น โดยบรรยากาศองค์การในโรงเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับสูงและงานวิจัยของ กรกนก วงศ์กัลยา (2566) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีอิทธิพลต่อการทำงานเป็นทีมของครูอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ การจัดการอารมณ์ตนเอง การรับรู้อารมณ์ตนเอง การจูงใจตนเอง ทักษะทางสังคม และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น นอกจากนี้ ยังพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์โดยตรงกับปัจจัยที่สนับสนุนการทำงานเป็นทีมของครู เช่น ความไว้วางใจ ความสามัคคี การร่วมมือกัน ความชัดเจนของบทบาทหน้าที่ และการสนับสนุนจากองค์กร ซึ่งจะเห็นได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อบรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานเป็นทีมของครู ผู้บริหารที่สามารถควบคุมอารมณ์ เข้าใจผู้อื่น และสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองและบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาองค์กร นอกจากนี้ การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในหมู่ครูยังช่วยเสริมสร้างศักยภาพขององค์กร เพิ่มความสามัคคี และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารจึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมยุคใหม่ได้

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร โพธิมณี. (2562). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กรกนก วงศ์กัลยา. (2566). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จัสติน บาร์โธ, “EQ ประยุกต์” ใน EQ APPLIED (กรุงเทพฯ: กู๊ดเฮด พรินท์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุ๊ป, 2563), 12.
- ชาปิยา สิมลา. (2563). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีรวัฒน์ ชัดมะโน. (2563). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัด ระยอง จันทบุรี และตราด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- รดาการ ภูริพงษ์. (2558). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุดรธานี.
- สุรีย์พร รุ่งกำจัด. (2556). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงาน ด้านบุคคล
ของสถานศึกษา อำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, คู่มือจัดกิจกรรมเสริมสร้างอิคิวเด็กปฐมสำหรับครูใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, พิมพ์ครั้งที่ 5. (นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวง
สาธารณสุข, 2561), 11.
- อนุพล สนมศรี. (2565). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Hoyle, J., English, F., & Steffy, B. (2005). **Skills for Successful 21th Century school
leadership: Standards for peak performers.** Arlington, VA: American Association of
School Adiministrators.
- Peter Salovey and John D. Mayer, **Emotional intelligence imagination cognition and
personality**, (New Jersey: McGraw-Hill, 1997), 11.